

LNS VADĪBA PIEDALĀS PASAULES NEDZIRDĪGO FEDERĀCIJAS ĢENERĀLAJĀ ASAMBLEJĀ UN KONGRESĀ

No 8. līdz 15. jūlijam LNS prezidents Edgars Vorslovs un viceprezidents Ivars Kalniņš piedalījās Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) darba seminārā, Ģenerālajā asamblejā un kongresā Čedžu salā, Dienvidkorejā.

Turpinājums 2. lpp.

EIROPAS NEDZIRDĪGO JAUNIEŠU SAVIENĪBAS NOMETNE AUSTRIJĀ

Eiropas Nedzirdīgo jauniešu savienības (EUDY) jauniešu nometne šogad notika Zalcburgā, Austrijā. Laikā no 22. līdz 29. jūlijam 64 nedzirdīgajiem jauniešiem no dažādām valstīm bija iespēja izbaudīt sporta aktivitātes, galda spēles un arī izglītoties, piedaloties lekcijās.

Turpinājums 7. lpp.

ŠAJĀ NUMURĀ LASIET

AKTUALITĀTES

DZIESMU UN DEJU SVĒTKI

NOMETNE

KULTŪRA

JUBILEJA

HOBIIJS

SURDOTULKI

Foto: Juris Pavlovs

NEDZIRDĪGIE DZIESMU UN DEJU SVĒTKOS

Dziedājām un dejojām arī mēs. Šogad Vispārējās latviešu dziesmu un deju svētkos piedalījās ASV dzīvojošā nedzirdīgā latvietē Edīte Stūrīte, pārstāvēdama Sietlas latviešu deju kopu "Trejdeksnītis", Aldis Ādamsons, pārstāvēdams tautas dejas kopu "Viducis", un Karīna Bidzāne ar Ventspils deju kolektīvu "Usma".

Turpinājums 5. lpp.

Teksts: Edgars Vorslovs, Ivars Kalniņš

Foto: LNS arhīvs

LNS VADĪBA PIEDALĀS PASAULES NEDZIRDĪGO FEDERĀCIJAS ĢENERĀLAJĀ ASAMBLEJĀ UN KONGRESĀ

No kreisās: LNS prezidents Edgars Vorslovs, Pasaules Nedzirdīgo federācijas prezidents Džozefs Murejs, LNS viceprezidents Ivars Kalniņš

No 8. līdz 15. jūlijam LNS prezidents Edgars Vorslovs un viceprezidents Ivars Kalniņš piedalījās Pasaules Nedzirdīgo federācijas (WFD) darba seminārā, Ģenerālajā asamblejā un kongresā Čedžu salā, Dienvidkorejā. Pirmajā dienā delegātiem bija darba seminārs, kurā viņi iepazinās ar dokumentiem, kas bija sagatavoti izskatīšanai Ģenerālajā asamblejā, kā arī darba grupās notika diskusijas par dažādiem priekšlikumiem turpmākajai WFD darbībai. Vakarā Apvienoto Arābu Emirātu (AAE) pārstāvji ielūdza klātesošos delegātus uz savu viesnīcu, lai prezentētu iespējamo nākamā WFD kongresa norises vietu AAE 2027. gadā. Klāt bija arī AAE vēstnieks Dienvidkorejā.

Oficiālo Ģenerālo asambleju 9. jūlijā atklāja WFD prezidents Džozefs Murejs. Pēc tam vārds tika dots arī Dienvidkorejas Nedzirdīgo asociācijas pārstāvim, Pasaules Zīmju valodas tulkus asociācijas (WASLI) prezidentam Kristoferam Stounam un citiem viesiem. Šajā asamblejā piedalījās 67 no 136 WFD biedriem (13 no tiem attālināti – "Zoom" platformā). Bahreina ir pēdējā valsts, kas pirms Ģenerālās asamblejas bija kļuvusi par WFD dalīborganizāciju. Sākotnēji delegāti apstiprināja iepriekšējā WFD kongresa, kas notika 2019. gadā Parīzē, protokolu, noklausījās ziņojumu par WFD paveikto darbu iepriekšējā Ģenerālās asamblejas apstiprināto aktivitāšu izpildē un dalību starptautisko organizāciju darbā. WFD vadība atskaitījās par sadarbību ar Pasaules Veselības organizāciju (WHO) pēdējo četru gadu laikā un sarunām par nedzirdības izsvītrosānu no slimību klasifikatora, uzsverot cilvēktiesību jautājumus – zīmju valodas nepieciešamību nedzirdīgo bērnu izglītošanas procesā un pakalpojumu sniegšanā. WFD aktīvi darbojas Starptautiskajā invaliditātes aliansē (IDA), kurā apvienojušās starptautiskās personu ar invaliditāti organizācijas un kurā WFD prezidents veic ģenerālsēkretāra funkcijas. Ģenerālās asamblejas dalībnieki tika iepazīstināti ar WFD finanšu pārskatu par 2019.–2022. gadu un auditora

atzinumu par finanšu pārskatu. Šajā periodā stabilizējies WFD finansiālais stāvoklis, 2022. gadā ieņēmumiem divkāršojoties, salīdzinot ar 2019.gadu. Īpašas diskusijas par pārskatu nebija, bet tika izteikti priekšlikumi darba uzlabošanai – Starptautiskās Nedzirdīgo nedēļas/Zīmju valodu dienas tēmas apstiprināt un izplatīt vismaz 12 mēnešus pirms pasākuma, WFD sniegt pilnvērtīgāku atbalstu dalīborganizācijām, kurām tas nepieciešams visvairāk, kā arī iesaistīt vairāk biedrus WFD organizētajās tiešsaistes apmācībās cilvēktiesību jautājumos, kas tiek īstenotas projekta "Campus" (<https://www.wfdeaf-campus.org/>) ietvaros.

Tika apstiprinātas izmaiņas WFD statūtos, papildinot tos ar punktiem par Goda prezidentu un Goda valdes locekļiem, kas bija izsvītroti iepriekšējā WFD Ģenerālajā asamblejā Parīzē. Karstas diskusijas izcēlās par izmaiņām biedra naudas maksas apmēra grupu sadalījumā. Biedra naudas maksas apmērs ir sadalīts četrās grupās atbilstoši Pasaules Bankas klasifikācijai pēc valstu iekšzemes kopprodukta (IKP) apjoma. Pirmajā grupā ir augsti attīstītās valstis (tostarp Latvija), bet ceturtajā grupā – nabadzīgās valstis. Grūtības veikt iemaksas ir otrās grupas valstīm (vidēji attīstītās valstis), tāpēc WFD izteica priekšlikumu biedra naudas iemaksai šo grupu sadalīt apakšgrupās jeb 2A (EUR 500) un 2B (EUR 300), bet pirmajai grupai biedra nauda tika palielināta no EUR 1 000 uz 1 200. Priekšlikumu atbalstīja vairākums (ar vienas balss pārsvaru). WFD valde tika arī pilnvarota atsevišķos gadījumos uz motivēta iesnieguma pamata samazināt biedra maksas apmēru. Jāpiezīmē, ka dažas organizācijas no augsti attīstītām valstīm finansiāli atbalsta organizācijas no nabadzīgajām valstīm, sedzot to biedra naudas maksu.

Pirmās dienas nozīmīgākais lēmums bija par Nedzirdīgo karogu, kas iepriekšējās divās Ģenerālajās asamblejās (Stambulā un Parīzē) netika apstiprināts. Vispirms delegāti nobalsoja par Nedzirdīgo karoga ieviešanu, pēc tam izvērsās diskusijas par trīs dažādiem karogiem, ko iesniedza Francija, Libāna un Krievija.

Vispārliciecināšāk savu piedāvājumu prezentēja Francijas pārstāvji – viņu karogs jau gadiem ir izplatīts dažādās pasaules vietās, un tam reģistrētas autortiesības. Pirmajā balsojumā izkrita Krievija, bet otrajā balsojumā Francijas iesniegtais karogs uzvarēja ar piecu balsu vairākumu.

Otrajā Ģenerālās asamblejas dienā bija diezgan daudz aktuālu jautājumu. Šī diena iesākās ar trīs Francijas priekšlikumiem. Pirmais bija Goda prezidenta nosaukuma piešķiršana iepriekšējam WFD prezidentam Kolinsam Alenam, kurš WFD nostrādājis 16 gadus, pusi no tiem – prezidenta amatā. Delegāti to atbalstīja. Otrais priekšlikums bija iepriekšējās dienas apstiprinātā Nedzirdīgo karoga nosaukuma maiņa – to pārdēvēt par Zīmju valodas ūnijas karogu. Tas izraisīja spraigas diskusijas, jo asamblejas delegāti uzskatīja, ka šāda rīcība nav korekta pret iepriekšējā dienā iesniegto priekšlikumu par karoga apstiprināšanu (apstiprināšanai bija iesniegts gan karogs, gan tā nosaukums), un to noraidīja. Trešais priekšlikums bija par Nedzirdīgo bērnu tiesību deklarāciju – to delegāti gandrīz vienbalsīgi akceptēja.

Pēc tam delegāti vienbalsīgi apstiprināja WFD vīziju "Pasaule, kurā nedzirdīgie cilvēki jebkur var sazināties zīmju valodā" un aktivitāšu plānu 2023.–2027. gadam, darbu vērsot uz dalīborganizāciju kapacitātes stiprināšanu, lai pilnībā īstenotu nedzirdīgo lingvistiskās tiesības un cilvēktiesības visās dzīves jomās, pilnībā atzīstot un īstenojot šīs tiesības vietējā, valsts un starptautiskā līmenī.

Nākamais darba kārtības jautājums, kas bija arī viskarstākais, – 20. WFD kongresa 2027. gadā norises vietas izvēle, uz kuru pretendēja Nigērija, Norvēģija un AAE. Pirms asamblejas WFD valde stingri izvērtēja trīs valstu spēju organizēt šo kongresu, izmantojot izvērtējuma kritērijus. Izvērtējumā vienādu punktu skaitu saņēma Norvēģija un AAE, un WFD valde rekomendēja AAE par nākamā kongresa norises vietu. Pēc katras valsts pārstāvju prezentācijas delegāti ierobežotā laikā uzdeva viņiem jautājumus. Delegāte no Apvienotās Karalistes uzdeva jautājumu AAE pārstāvim, vai viņi spētu nodrošināt vienlīdzīgas tiesības, piemēram, sievietēm un

LGBTIQ tiesību tēmu iekļaušanu kongresa darba kārtībā, uz ko AAE pārstāvis nepārliecinoši atbildēja, ka viņi respektē cilvēktiesības, bet atsevišķos gadījumos viņu valstī aģitācija ir aizliegta. Pēc pusdienu pauzes, kurā WFD valde pārbaudīja AAE normatīvajā regulējumā noteikto LGBTIQ aģitācijas aizliegumu, WFD valde savu rekomendāciju atsauca un par nākamā kongresa norises vietu izlemšanu atstāja asamblejas delegātiem. Pirmajā balsojumā izkrita Nigērija, otrās kārtas balsojumā izvēle bija starp AAE un Norvēģiju. Par astoņām balsīm vairāk ieguva AAE. Tas vēlāk izsauca pamatīgu vētru nedzirdīgo sabiedrībā sociālajos tīklos visā pasaulē. Jāpiezīmē, ka AAE tika uzņemta WFD tikai 2017. gadā.

Daļa delegātu nebija apmierināta ar balsojuma iznākumu, uzsverot, ka vienlīdzīgu tiesību ierobežošana ir pretrunā ar WFD vērtībām. Tika izmantota WFD statūtos noteiktā iespēja – 10 % no dalīborganizācijām ir tiesības iesniegt pieprasījumu sasaukt ārkārtas Ģenerālo asambleju. Dalīborganizācijas no 19 valstīm (pārsvārā no Rietumeiropas, Ziemeļamerikas, Austrālijas un Jaunzēlandes) iesniedza pieteikumu sasaukt ārkārtas Ģenerālo asambleju un pārskatīt lēmumu par 2027. gada WFD kongresa norises vietu. Jau pēc Latvijas pārstāvju atgriešanās Latvijā tika saņemta ziņa, ka WFD valde šo pieteikumu par ārkārtas Ģenerālo asambleju izskatīs augustā.

Pēc balsojuma par kongresa norises vietu sekoja WFD prezidenta, viceprezidenta un valdes locekļu vēlēšanas. Uz prezidenta amatu pretendēja līdzšinējais prezidents Džozefs Murejs (ASV), kurš arī tika

ievēlēts. Līdzšinējais viceprezidents Kaspars Bergmans (Dānija) arī tika atkārtoti ievēlēts. Savukārt uz deviņām valdes locekļu vietām bija izvirzīti 13 kandidāti. Pēc balsojuma par valdes locekļiem kļuva pārstāvji no Albānijas, Austrālijas, Kanādas, Somijas, Islandes, Itālijas, Jaunzēlandes, Dienvidāfrikas un Venecuēlas, bet netika ievēlēti pārstāvji no Marokas, Nepālas, Nigērijas un Krievijas.

Nobeigumā tika parakstīts WFD un Kenijas Nedzirdīgo asociācijas sadarbības līgums par WFD konferences organizēšanu 2025. gadā Kenijā. Pagaidām konferences tēma nav aktualizēta. Itālijas Nedzirdīgo asociācija prezentēja piemiņas balvu "Vittorio Ilerralla Memorial Award", tā pēc WFD ieteikuma tika pasniegta Dānijas Nedzirdīgo asociācijai par atbalsta sniegšanu vairāku mazāk attīstīto valstu nedzirdīgo organizācijām.

No 11. līdz 15. jūlijam norisinājās WFD kongress, kura tēma bija "Cilvēktiesību nodrošināšana krīzes laikā". Nedzirdīgo kopienai nākas saskarties ar dažādām krīzēm, kas notiek pasaulē – infekcijas slimību pandēmijas, dabas katastrofas, bruņoti konflikti, klimata pārmaiņas. Visām šīm krīzēm bija veltītas daudzveidīgas lekcijas ar dažādām tēmām trijās hallēs, kuras apmeklēt varēja ne tikai delegāti, bet arī jebkurš interesents.

Pirmajā dienā notika kongresa atklāšanas ceremonija, trīs stundu garumā tika piedāvāta plaša programma. Atklāšanas runas sniedza WFD prezidents, Dienvidkorejas Nedzirdīgo asociācijas prezidents, iepriekšējais un tagadējais ANO ģenerālsēkretārs, vietējie politiķi un citi. WFD prezidentam Murejam tika

WFD valde

pasniegta Lisas Kaupinenas balva par neatsveramu darbu cilvēktiesību aizstāvībā. Neizpalika Korejas kultūras priekšnesumi.

Kongresa lekciju tēmas tika sadalītas sešās grupās:

- 1) cilvēktiesības ārkārtas situāciju un krīžu laikā;
- 2) kvalitatīvas daudzvalodu iekļaujošas izglītības panākšana;
- 3) tehnoloģijas, pieejamība un nodarbinātība;
- 4) interseksionalitātes nedzirdīgo kopienās;
- 5) zīmju valodas un nedzirdīgo pētniecība;
- 6) starptautiskā sadarbība un attīstība.

Covid-19 pandēmija noveda pie globāla apvērsuma, kurā neviena nedzirdīgo kopiena nepalika neskarta. Starptautiskās, valstu un vietējās nedzirdīgo kopienas un partnerorganizācijas strādāja, lai valdībām un starptautiskajām organizācijām lobētu pilnīgu informācijai un pakalpojumiem piekļuvi nedzirdīgajiem pandēmijas laikā. Lektori dalījās ar pieredzi šajā un citās humanitārajās ārkārtas situācijās gūto pieredzi saistībā ar nedzirdīgo iedzīvotāju un kopienu fizisko un garīgo veselību, drošību. Tika aplūkoti preventīvi pasākumi, kas jāveic ārkārtas situācijās – gan cilvēku izraisītās, gan dabas katastrofās un klimata pārmaiņās –, un aplūkoti risinājumi, kā nedzirdīgo kopienas var iesaistīties starptautiskās un valsts mēroga katastrofu seku mazināšanas iniciatīvās. Indonēzija dalījās ar pieredzi, kas gūta, veicot nedzirdīgo aptaujas par to, vai cilvēki zina, kā rīkoties krīzes situācijās. Jaunzēlande varēja palepoties, ka viņiem visa informācija, kā rīkoties krīzes situācijās, ir zīmju valodā. Krīžu laikā būtiskākie izaicinājumi nedzirdīgajiem ir operatīvas informācijas pieejamība un komunikācijas iespēju nodrošināšana. Beļģija uzsvēra, ka jāpievērš uzmanība informācijas veidam, jo ir būtiskas atšķirības starp informāciju zīmju valodā un informāciju, kas tulkota zīmju valodā. Atskatoties uz Latvijā izvēlētajiem risinājumiem krīžu situācijās un salīdzinot tos ar citām valstīm, secināms, ka esam rīkojušies gana operatīvi gan informācijas, gan pakalpojumu nodrošināšanā.

Zīmju valoda vienmēr ir bijusi aktuāla tēma dažādos aspektos. Zīmju valodas izmantošana ir pamattiesības visiem nedzirdīgajiem, un brīva piekļuve

zīmju valodai ir svarīga, lai panāktu iekļaušanos sabiedrībā notiekošajos procesos. Zīmju valodas statuss valstu normatīvajos aktos atšķiras, bet vai statusa piešķiršana dod vēlamus rezultātus? Jāskatās arī uz Latviju, kur zīmju valoda ir iekļauta Valsts valodas likumā, bet rodas jautājums, kāds ir valsts atbalsts latviešu zīmju valodas attīstībā. Kostarikas un Somijas lektori izklāstīja par sistemātisku darbu pie zīmju valodas attīstības, izmantojot visus esošos normatīvajā regulējumā iekļautos punktus valodas atbalstam. Zīmju valodas eksperti prezentēja, kā mainās zīmju valodas pielietojums saziņā ar citu valstu zīmju valodas lietotājiem. ASV pārstāvis prezentēja par zīmju valodas lingvistikas atšķirībām sociālos medijos, ir novērots, ka laika gaitā zīmes tiek mainītas.

Lektore no Korejas atzina, ka viņu valstī nedzirdīgo izglītības līmenis ir samērā zems, jo zīmju valoda netiek pietiekami pētīta un attīstīta. Nesen projekta ietvaros uzsākta korejiešu zīmju valodas korpusa sagatavošana, tā saturu veido zīmju valodas tulkojumi. Interesanti, ka Korejā zīmju valodas korpusam ir reģistrētas autortiesības. Kā vienmēr aktuāla tēma ir izglītības ieguve. Nabadzīgajās valstīs joprojām nevar lepoties par izglītības līmeni nedzirdīgo kopienā, tas saistīts ar ierobežotu finansiālo atbalstu no valsts. Nedzirdīgo skolu skaits pasaulē kļūst aizvien mazāks, tādēļ uzmanība tika vērsta uz iekļaujošo izglītību, kurā nedzirdīgo izglītošanā izmantotu zīmju valodu. Daudzas lekcijas bija veltītas nedzirdīgo izglītības problēmām, bieži tika runāts par jaunām mācīšanas metodēm, kuras tika pielietotas ārkārtas situāciju laikā. Galaudeta

universitātes pārstāvis uzsvēra, ka ļoti būtiska mācību procesā ir atgriezeniskā saite, tāpēc īpaši svarīgi, ka pasniedzējs var brīvi komunicēt zīmju valodā. Pēdējos gados ļoti strauji attīstās tehnoloģijas, kas kļuvušas par palīgīdzekļiem izglītībā. Otrs jaunums – avatāri, kas lieto zīmju valodu ne tikai informācijas sniegšanā, bet arī izglītības ieguvē.

Tehnoloģiju attīstības doto iespēju izmantošanai nedzirdīgo kopienā strauju grūdienu deva Covid-19 pandēmija. Lektori dalījās ar pieredzi, kā izmantojuši tehnoloģiju dotās iespējas zīmju valodas apguves materiālu izstrādē, sākot ar interneta portāliem, aplikācijām un beidzot ar animācijas filmām zīmju valodā bērniem. Jaunākais izaicinājums ir mākslīgā intelekta straujā attīstība un tā iespēju izmantošana informācijas nodrošināšanā un saziņā ar nedzirdīgajiem cilvēkiem, tāpēc te būtiska ir nedzirdīgo organizāciju iesaiste un sadarbība ar mākslīgā intelekta "izglītotajiem".

Pēdējā dienā, 15. jūlijā, pēc rīta lekcijām bija kongresa noslēguma ceremonija. Šo kongresu apmeklēja apmēram 2 000 cilvēku no 101 valsts. Kopumā sešu galveno lekciju tēmu ietvaros notika 95 dažādas lekcijas. Nākamais WFD kongress notiks 2027. gadā. •

WORLD FEDERATION
OF THE DEAF

NEDZIRDĪGIE DZIESMU UN DEJU SVĒTKOS

Dziedājām un dejojām arī mēs. Sogad Vispārējos latviešu dziesmu un deju svētkos piedalījās ASV dzīvojošā nedzirdīgā latvietē Edīte Stūrīte, pārstāvēt Sietlas latviešu deju kopu "Trejdeksnītis", Aldis Ādamsons, pārstāvēdams tautas dejas kopu "Viducis", un Karīna Bidzāne ar Ventspils deju kolektīvu "Usma". Savukārt koncertā "Tīrums. Dziesmas ceļš" tulkus koris zīmju valodā izpildīja Latvijas valsts himnu. Kā pagāja šie dziesmu svētki un kādi bija dalībnieku iespaidi – to pastāstīja Edīte un Aldis.

Aldis Ādamsons tautas deju kopas "Viducis" sastāvā

STĀSTA ALDIS ĀDAMSONS

Dziesmu un deju svētkos piedalos jau ceturto reizi. Izjutu lielu prieku, laimi – šīs emocijas patiesībā nevar aprakstīt vārdiem. Septiņpadsmit tūkstoši deju kopu vienā stadionā – tas bija ļoti iespaidīgi! Spilgtākās emocijas man sagādāja deju lieluzvedums "Mūžīgais dzinējs", kur kopā savākušies šie septiņpadsmit tūkstoši deju kopu, un tas notika tieši manā dzimšanas dienā! Šodien, piemēram, pārskatīju pasākuma ierakstu, taču, skatoties to pa televizoru, nevarēja izjust visu to,

ko sajutu, būdams tajā stadionā. Bija prieks, laime, asaras.

Mēģinājumi mums notika katru dienu – neskatoties ne uz lietu, ne uz auksto vēju un slapjām korpēm... Atrodies tur, es dzirdes aparātu izņēmu ārā, tāpēc nedzirdēju pilnīgi neko. Liels paldies manam deju kolektīvam par to, ka palīdzēja man un atbalstīja. Piemēram, bija uzmanīgi jāklāstās, ko saka virsvadītāja, kas atradās augšējā tribīnē. Man ļoti paveicies ar deju partneri, viņa mani vadīja, visu paskaidroja – kur, kas un kā notiek. Turklāt, tā kā šie man bija jau ceturte dziesmu svētki, es jau aptuveni zināju, kur jāskrien, kas jādara. Bija jāpaspēj tikt uz vienu laukuma pusi, tad uz otru – bija diezgan saspringti. Taču tas bija tā vērts.

Kad svētki beidzās, mums visiem, protams, bija ļoti lielas emocijas. Domājām – vai tiešām viss ir beidzies? Tāda jocīga sajūta. Bija gan prieks, gan asaras. Arī pirmdien pamostoties bija dīvainas sajūtas – nevarēju uzreiz saprast, vai ir jāceļas un atkal jāskrien uz mēģinājumu. Tas klusums, kad apkārt nav tūkstoši deju kopu, ir tik nepierasts. Es pat līdz šodienai vēl atceros visas tās sajūtas, to prieku, laimi. Ir grūti atgriezties savās ierastajās ikdienas gaitās.

STĀSTA EDĪTE STŪRĪTE

Uz dziesmu svētkiem esmu atbraukusi no Sietlas. Man tas bija svarīgi, jo mana vecmāmiņa lūdza, lai es nepazaudēju Latvijas kultūru. Es daudz deju, apmeklēju tautiskās dejas pulciņus Sietlā. Mana ģimene vispār ir lieli dancotāji.

Trenere nofilmēja mūsu dejas un nosūtīja uz Latviju. Pasākuma organizētāji izdomāja, kur mēs dziesmu svētkos dejosim un kādās zīmēs (piemēram, dejojām zīmē "Jumis"). Uzstājāties ceturtdien, piektdien un sestdien. Mēs bijām gandrīz vidū. Kopā uzstājāties ar piecām dejām: "Es mācēju danci vest", "Līderiešu tūru kadrija", "Bēru riekstus kabatā", "Man rakstīts mugurā" un "Bobu dancis". Trenējāties katru dienu no agra rīta līdz vēlam vakaram, bijām ļoti noguruši. Lielākās emocijas man radās, skatoties, kā visi deju tautiskā apgērbā, veidojot latviešu zīmes. Novēlu deju visiem nedzirdīgajiem. Varat iet deju arī pulciņos kopā ar dzirdīgajiem, ja ir liela motivācija!

XXVII VISPĀRĒJIE
LATVIEŠU
DZIESMU UN
XVII DEJU SVĒTKI

ATSKATS VĒSTURĒ

1965. gadā nedzirdīgo deju kolektīvs pirmo reizi piedalījās XIV Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētku koncertā Daugavas stadionā kopā ar citiem Latvijas dejotājiem.

Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas 1993. gadā bija otrais izgājiens vērienīgajā pasākumā — nedzirdīgo deju kolektīvs "Rītausma" piedalījās XXI Vispārējos latviešu Dziesmu un XI Deju svētkos stadionā "Daugava".

2008. gada XXIV Vispārējos latviešu Dziesmu svētkos un XIV latviešu Deju svētkos atklāšanas koncertā Mežaparka Lielajā estrādē Z. Liepiņa dziesmu ciklu ar tautasdziesmu vārdiem "Dziedot dzimu, dziedot augu" kopā ar astoņpadsmit tūkstošiem jauniešu korus dziedātāju zīmju valodā izpildīja Rīgas Raiņa vakarskolas un Valmieras vārdzirdīgo bērnu internātvidusskolas – attīstības centra jaunieši. Tā bija vienreizēja iespēja izbaudīt emocijas, ko dod saplūšana vienā elpā ar dziedātāju un skatītāju tūkstošiem.

Ideju par iespējamo piedalīšanos dziesmu svētku atklāšanas koncertā pēc Latvijas lepnuma ieraksta ceremonijas, kurā togad piedalījās arī Rīgas Raiņa vakarskolas integratīvā grupa "ALIAS", izteica Renārs Kaupers. Pateicoties toreizējās kultūras ministres Helēnas Demakovas un Dziesmu svētku biroja atbalstam, jauniešiem bija iespēja piedalīties ne tikai atklāšanas koncertā Mežaparka Lielajā estrādē, bet arī dalībnieku gājienā.

Irīna Kristoforova, tajā laikā Rīgas Raiņa vakarskolas skolniece, pēc svētkiem intervijā laikrakstam "Kopsolī" teica: "Gatavojoties dziesmu svētkiem, protams, daudz laika veltījām mēģinājumiem. Varu teikt, ka man tas bija kaut kas īpašs, kam bija vērts veltīt laiku, lai izjustu, ko nozīmē dziesmu svētki. Lai gan dziedātāju bija daudz un mūs, nedzirdīgos, publikai bija grūti saredzēt, manuprāt, tas nav tik svarīgi, galvenais, ka piedalījāties šajā tik ārkārtīgi emocionālajā un skaistajā koncertā."

Jaunieši ar dzirdes traucējumiem piedalījās arī 2010. un 2015. gada Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku pasākumos. Diemžēl iespēju piedalīties skolēnu svētkos 2020. gadā neļāva Covid-19 infekcijas izplatība. •

XIV Vispārējie latviešu Dziesmu un deju svētki, 1965. gads

XXI Vispārējie latviešu Dziesmu un XI Deju svētki, 1993. gads

XXIV Vispārējie latviešu Dziesmu un XIV Deju svētku gājiens, 2008. gads

Ceļā uz X Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētkiem, 2010. gads

XI Latvijas Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētku gājiens, 2015. gads

EIROPAS NEDZIRDĪGO JAUNIEŠU SAVIENĪBAS NOMETNE AUSTRIJĀ

Eiropas Nedzirdīgo jauniešu savienības (EUDY) jauniešu nometne šogad notika Zalcburgā, Austrijā. Laikā no 22. līdz 29. jūlijam 64 nedzirdīgajiem jauniešiem no dažādām valstīm bija iespēja izbaudīt sporta aktivitātes, galda spēles un arī izglītoties, piedaloties lekcijās. Šī gada nometnes tēma – dabas un dzīvnieku aizsardzība un veselīgs dzīvesveids.

No kreisās: Tīna Siliņa, Melisa Pērļa Sprudzāne, Dinija Kraze

Melisa Pērļa Sprudzāne nometnē piedalījās kā līdere.

"Pirmajā dienā mums bija iepazīšanās. No rīta – sporta aktivitātes, komandas no katras valsts uzstājās ar savu priekšnesumu, iepazīstināja ar sevi. Bija arī komandu spēles. Gatavojām rokassprādzes – katrai komandai savā krāsā, lai mūs var atšķirt. Pēc visām aktivitātēm bija kultūras vakars, kur dalībnieki no katras valsts uzstājās ar saviem nacionālajiem ēdieniem," stāsta Melisa.

Otrajā dienā dalībniekus gaidīja lekcija par baskājiem – tika stāstīts par dažādām pieredzēm. Piemēram, cilvēks, kas ir jau norūdījies sevi, dalījās ar pieredzi par to, kā viņš pa dažādām virsmām staigā ar basām kājām. Arī paši dalībnieki varēja izmēģināt. "Bija arī dažādas spēles, piemēram, mums vajadzēja staigāt uz rokām – mūsu kājas, protams, pieturēja. Mēs iejutāmies dažādās lomās, piemēram, kā tas ir – staigāt uz rokām, ko jūt plaukstas."

Tāpat dalībnieki komandās spēlēja spēles, izmantojot zīmju valodu. Katrai komandai vajadzēja izveidot stāstu no alfabēta burtiem – no A līdz Z – zīmēs. Trešajā nometnes dienā jaunieši spēlēja tautas bumbu, lēkājot uz batutiem. Bija dažādas sacensības un sporta aktivitātes, kā arī spēles, kuras pēc tam varēja paņemt uz mājām.

"Nometnes ceturtais dienas tēma bija "Zero waste" jeb bezatkritumu dzīvesveids. Piemēram, plastmasas

pudeli var atkārtoti izmantot, piepildot ar ūdeni, vai nodot depozītā. Mācījāmies par dabu, par atkritumiem. Bija arī interesanta lekcija. Pēc tam spēlējām komandās: vienai komandai bija papīrs, citai plastmasa – mums vajadzēja to meklēt, staigājot pa mežu un mūsu dzīvesvietu. Tad atkal bija sacensības – dažādas galda spēles un stafetes."

Savukārt vakarā dalībniekiem bija iespēja radoši izpausties – vajadzēja kā teātri ar ķermeņa kustībām zīmju valodā rādīt, kā, piemēram, tiek pārstrādāta pudele.

Piektās dienas tēma bija apģērbs. "Mēs pārkam veikalā apģērbus, kādu laiku to valkājām un izmetām ārā. Apspriedām, kā var gērbties dabai draudzīgāk, – viens no variantiem ir pirkt lietotu apģērbus. Vairums cilvēku neaizdomājas par to, ka, pērkot visu laiku jaunu apģērbus, tas tiek arī ražots arvien vairāk, un tas kaitē dabai," tā Melisa.

"Devāmies arī uz Zalcburgu, uz vecpilsētu. Mums pastāstīja par pašu pilsētu, un tad bija foto konkurss komandās. Tika uzdotas tēmas, piemēram, saldējums, cepure, ēdiens, mīlestība. Uzdevums bija radīt fotogrāfijas par šīm noteiktām tēmām." Sestajā dienā no rīta dalībnieki devās kāpt klintīs, taču nevis kalnā, bet speciālā trasē. Paspēja arī izpeldēties ezerā.

"Atgriežoties bija noslēguma vakars ar apbalvojumiem, apskatījām

fotogrāfijas no visām šīm dienām, apmainījāmies ar kontaktiem, iepazīnām jaunus draugus. Domāju, ka pēc šīs nometnes un tajā gūtās pieredzes es kļuvu atbildīgāka. Es biju līdere – man vajadzēja nevis vienkārši baudīt notiekošo, bet arī bija visu laiku jādomā par bērniem, jāpieskata viņi. Bija jāseko, kā viņiem iet aktivitātēs. Nevarēju iet gultā atpūsties tad, kad vēlējos. Uzlaboju arī savas sadarbības un komunikācijas prasmes." Katram ir savs raksturs, un viedokļi dažreiz nesakrīt – ir jāmeklē kompromisi, secina Melisa. "Sākumā es šaubījos par to, vai man sanāks, jo iepriekš nebija tādas pieredzes. Domāju, kā komunicēšu ar bērniem, baidījos, ka būs grūti. Tagad esmu pārliecināta, ka labi tieku galā ar komandas vadīšanu. Šī loma nedzirdīgo EUDY nometnē ir man sniegusi līderes prasmes un pārlicības sajūtu, ka varu tikt galā ar dažādām problēmsituācijām un atrast ar bērniem kopīgu valodu."

Melisa nometnē piedalījās ar Baltijas bērnu fonda atbalstu.

Ar iespaidiem padalījās arī nometnes dalībnice Dinija Kraze.

"Par EUDY nometni Austrijā ieraudzīju ierakstu "Instagram" un uzreiz sapratu, ka vēlos piedalīties. Piedalījās cilvēki no dažādām valstīm, bija ļoti interesanti ar viņiem iepazīties. Dažādi komandu uzdevumi un lekcijas paplašināja manu redzesloku un atvēra acis par procesiem pasaulē – par mūsu planētu, par to, kā to saudzēt. Tāpat bija interesantas lekcijas par to, kā labāk apsaimniekot atkritumus. Ir ļoti daudz informācijas, ko padomāt," viņa saka.

"Bija interesanti un jautri. Man patika komandas spēles, ūdens atrakciju parka apmeklējums un kāpšana dažādās trasēs – līdzīgi, kā Siguldas "Tarzānā". Ar komandu ļoti labi sadarbojāmies, bija ļoti jautri – mums bija saliedēts grupas darbs."•

MODE UN NEDZIRDĪGO KULTŪRA SATIEKAS

Jūnijs vienmēr mums asociējas ar LNS Amatiermākslas festivāla skaistajiem notikumiem, bet šogad jūnijs ir bijis arī absolventu laiks, kad daudzi nedzirdīgo sabiedrības locekļi ir pabeiguši kādu izglītības iestādi. Viena no tām bija mūsu biedre Madara Indriksone, kura šogad absolvēja bakalaura studijas Latvijas Mākslas akadēmijā (LMA). Sarunā ar Madaru noskaidrojām, kā viņai gāja studijās.

Šogad absolvēji LMA. Kuru programmu pabeidzi?

Es absolvēju LMA Dizaina nodaļu – modes dizaina programmu.

Kā nonāci studijās LMA?

Es jau sen gribēju pieteikties studijām LMA. Tas notika, pateicoties brīnišķīgai surdotulcei, kura man piedāvāja pamēģināt, pierunājot, ka nevajag gaidīt un ir jāpiesakās. Man ir jāsaka paldies viņai, jo, tiekot uzņemtai studijās, mans sapnis piepildījās.

Kā tev veicās ar studijām LMA?

Protams, ka tas prasīja daudz pacietības, bet galvenais, ka izturēju to līdz galam. Bija grūti, toties tā bija jauna un lieliska pieredze un zināšanas, kā arī tādā veidā varēju iepazīties ar citiem māksliniekiem un piedzīvot citas emocijas, pieredzi, sabiedrību. Tika iepazīta ne tikai mode, bet arī māksla, kas paver jaunu skatījumu uz pasauli. Studijās gāja visādi, jo bija reizes, kad lekcijās piedalījos bez tulka, bet paveicās, ka varēju tikt galā. Jāmin, ka man studiju laikā bija ļoti daudz praktisku nodarbību, līdz ar to šajā programmā ir mazāk teorijas.

Kāda bija tava diplomdarba tēma?

Mana diplomdarba kolekcijas tēma bija "Iekšējais bērns". Kolekcijas mērķis bija atspoguļot bērnības bezrūpību, prieku un krāsaino brīnumu pasauli, sava "iekšējā bērna" nepazaudēšanu. Bērnības dzīve "klusuma pasaulē" ir kā iedvesma apģērbu kolekcijai, kas atspoguļo krāsu spēles un to rotaļīgumu.

Kas bija tavi lielākie izaicinājumi studiju laikā?

Izaicinājumi bija nemitīgi, bet spilgti atceros, ka izvēlējos apgūt tādus C

(izvēles) daļas kursus, kuri nebija saistīti ar maniem pamatkursiem, piemēram, es apguvu sietspiedes metodi. Man tika dota radoša brīvība, kas ļāva vaļu fantāzijai, piemēram, man tika doti uzdevumi, kur bija jāizdomā nosaukumi dažādām apģērbu kolekcijām. Noteikti jāpiemin, ka viens no izaicinājumiem bija arī visas dalības LMA modes skatēs, kas prasa lielu ieguldījumu.

Ko tu ieteiktu tiem, kuri vēlas studēt LMA?

Es ieteiktu, ka tiem, kuri vēlas studēt LMA, jābūt mērķtiecīgiem, kā arī ar lielu interesi mākslā. Tas prasīs lielu darbu, jo nebūs viegli, toties pavērs jaunas durvis un jaunu pieredzi. Es uzskatu, ka mākslai vispār jābūt atvērta nedzirdīgo kultūrai, jo tā ir vieta, kur ir iespējama integrācija un sabiedrības informēšana par mūsu kultūru. Man nonākot šajā skolā, daudziem bija interese un pārsteigumi. Lai jums veicas!

LMA MODES SKATĒ NEDZIRDĪGA MODELE

Madara ir piedalījusies LMA modes skatēs, kas ir vērienīgi pasākumi, kuros piedalās tikai labākie bakalaura un maģistra programmu studenti no LMA. Apmeklētāju vidū ir sabiedrībā plaši zināmas personības, to skaitā modes mākslinieki un dizaineri. Šogad modes skatē piedalījās arī nedzirdīga modele – Emīlija Balode –, kas bija pirmais šāds gadījums LMA.

Kā uzzināji par LMA modes skati?

Protams, ka caur Madaru. Es vairākkārt esmu palīdzējusi Madarai kā modelei, pielaikojot apģērbus, veicot mērus, lai vieglāk šos apģērbus varētu modelēt un šūt. Tādā veidā arī centos atbalstīt Madaru, lai pasaule saskatītu viņas talantu. Esmu piedalījusies arī fotosesijās, kurās tika atspoguļotas Madaras apģērbu kolekcijas. Toties

šogad tika piedāvāts, ka es kā modele varētu piedalīties modes skatē. Sākotnēji baidījāties, vai organizatori piekritīs, bet patiesībā lēmums bija jāpieņem Madarai, novērtējot, vai man būs atbilstoša stāja, gaita, defilē. Ņemot vērā manu pieredzi, abas nolēmām, ka piedalīsimies, jo nedzirdīgajiem jābūt saredzētiem.

Kas tev visvairāk patika un bija interesants?

Jāsaka, ka šī bija pavisam jauna pieredze, jo parasti piedalos nedzirdīgo organizētajos modes pasākumos, kur ir cita atmosfēra un darba gaita. Šeit bija pirmā reize starp dzirdīgajiem, kas bija citādāk, bet ne sliktāk. Ievēroju, ka modeļi ir pārliecinātāki un drošāki, kas varbūt mums trūkst, bet nedomāju, ka tas ietekmēja manu sniegumu. Manuprāt, bija ļoti labi.

Man patika vērot, kā notiek praktiskā puse šajā procesā, kā tiek veidoti darbi. It sevišķi Madaras veikums – šajā pēdējā kolekcijā Madara izmantoja tik daudz pogu, kas bija noklātas pa visu apģērbu.

Vai nākamgad plāno apmeklēt šo pasākumu vēlreiz?

Es jau labprāt – it sevišķi, ja piedalītos kāds no mūsējiem –, lai veicinātu nedzirdīgo cilvēku integrāciju. •

PASĀKUMI

- Līdz 2. septembrim Latvijas Nacionālā bibliotēka aicina iepazīties ar latviešu tautastēpiem izstādē "Uzvilkt Latviju. Latvieša tautastērpa pasaulē". Sīkāka informācija:

- 5. septembrī Rīgas Cirka telpās būs skatāma laikmetīgās dejas izrāde "Satikt", ko veido apvienība levaKrish. Sīkāka informācija:

- No 15. jūlija līdz 15. oktobrim Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā ir baudāma izstāde "Tikai neraudi! Feministiskie skatījumi Latvijas mākslā: 1965–2023". Sīkāka informācija:

ELVĪRAI ČAIKAI - 60!

LNS Daugavpils RB priekšsēdētājai un LNS Goda biedrei Elvīrai Čaikai 29. jūnijā apritēja apaļi 60 gadi. Viņa LNS aktīvi darbojusies vēl pirms oficiāli kļuva par biedru. Elvīras sirdī vienmēr ir dzīvojuši dziesma, un mīlestību pret dziesmu viņa nodot arī citiem, uzstājoties ar melodeklamācijām dažādos LNS pasākumos. Sirsniņi sveicam jubilejā!

Vai tu varētu sevi noraksturot?

Visgrūtāk ir domāt un runāt par sevi. Arvien saglabāju cilvēcību, neviens nav perfekts, katrs var kļūdīties. Ja kaut kas neveicas, tad cenšos mainīt vai piestrādāt vēl rūpīgāk. Pēdējā laikā es ieskatos spogulī un saku – Elvīra, tu esi brīnišķīga, es tevi ļoti mīlu. Un tajā brīdī man gribas smaidīt.

Vai atceries trīs brīžus savā dzīvē: kad iestājies biedrībā, kad kļuvi par Daugavpils RB priekšsēdētāju, kad tev piešķīra Goda biedra statusu?

Biedrībā oficiāli iestājos 1988. gadā, bet aktīva jau biju, kad vēl skolā mācījos. Mana māsa gāja uz biedrību un es arī līdzī viņai. Saistībā ar biedrības priekšsēdētājas amatu man šogad sanāk dubulta jubileja – esmu 30. gadu šajā amatā. Esmu ļoti priecīga, ka man ir laba komanda, ar kuru varu strādāt un realizēt visādus pasākumus. Jāatzīst, ka man tas bijis liels pārsteigums. Un jāatzīst arī, ka vienmēr biju cerējusi, ka kādreiz kļūšu par LNS Goda biedru.

Vai tev bijušas kādas autoritātes, kurām gribēji sekot, līdzināties?

Vēlējos kļūt par medmāsu, par skolotāju, par dziedātāju. Par medmāsu nesanāca – man no asinīm nāk ģībonis. Par skolotāju arī nē. Par dziedātāju arī nē, bet esmu nedzirdīga dziedātāja.

Tev brīnišķīgi izdodas uzstāties uz skatuves un dziedāt. Kā tu jūties uz skatuves?

Ir tādas dziesmas, kuras es nevaru dziedāt, jo saprotu, ka nedzirdīgajiem nebūs saistoši dziesmas vārdi, tāpēc es meklēju tādas dziesmas, kuras uzrunā sirdi. Ir svarīgi iemīlēt to, ko dziedī, to, par ko dziedī, lai nedzirdīgie var izbaudīt dziesmu. Uz skatuves uztraukums man ir gandrīz vienmēr, bet tas ir tāds pazīstams, zinu, ka tikšu galā. Es daru to, kas mani dara laimīgu, es gūstu patiesu prieku un nododu to tālāk saviem skatītājiem un klausītājiem.

Vai nodzīvotajā laikā vēlētos kaut ko mainīt, ja būtu tāda iespēja?

Ko var mainīt? Gadi iet uz priekšu. Ja man būtu 25, būtu pavisam citi plāni.

Kā jūties savā jubilejā, kā jūties šobrīd?

Jebkurš vecums ir tikai cipars, tas ir brīnišķīgi. Man bija prieks nosvinēt savu jubileju, jo esmu to pelnījusi. Mana dvēsele ir jauna, gribas ceļot un baudīt dzīvi!

Ko tu novēlētu biedriem un visai LNS?

Es gribu saviem biedriem un arī visai LNS novēlēt – labas dienas raksti akmenī, sliktas – smiltīs, tad jums vienmēr labi ies. •

KLUSUMĀ VĒROJOT DABU

Stāstot par fotografēšanu, LNS biedre Baiba Ancāne ir ļoti emocionāla un nevar noturēt smaidu – tik ļoti viņai patīk šis hobijs. "Kopsolī" Baiba pastāstīja par mīlestību pret dabu un par to, kā tajā saskatīt skaistāko.

Kā jūs sākat fotografēt?

Kad biju maza, vēl nebija ne datora, ne televizora, ne telefona – mums bija tikai parasts fotoaparāts. Es skatījos uz tēti, kā viņš fotografē. Bija ļoti interesanti, uzreiz tas aizrāva. Daudzus gadus vēlāk man par fotogrāfijas mākslu stāstīja meita, un es sāku pamazām mācīties. Sākumā nebija īpašas iedvesmas – vienkārši bildēju to, ko redzu. Tā maziem solīšiem man sanāca arvien labāk un labāk. Es vadījos pēc tā, lai izskatās vizuāli skaisti, bildēju to, kas likās interesants. Neesmu profesionālis šajā jomā – daru to, jo man vienkārši patīk.

Kuras jums ir mīlākās vietas pastaigām ar fotoaparātu?

Pašlaik es dzīvoju Rīgā netālu no Daugavas – eju pastaigās pa pilsētu, gar upi. Agrāk dzīvoju Madonā, tur man ir lauku māja – tur dzīvo mamma un māsa. Esot tur, arī eju pastaigās, bildēju mežā.

Ko visvairāk patīk bildēt?

Man patīk fotografēt taureņus, puķes, dažādus interesantus dzīvniekus, kas sastopami dabā. Ieraugot kaut ko, kas pašai šķiet skaists, piemēram, saulriets vai kāds neparasts mākonis, uzreiz skrienu "ķert" smuku kadru.

Sūtu fotogrāfijas savai mātai, viņa sniedz savu vērtējumu. Māsu meita ir māksliniece – salīdzinām, kurai sanāk labākas bildes (*smejas*). Kanādā dzīvo mana draudzene, mēs sūtām viena otrai bildes – arī ar viņu salīdzinām, kāda daba ir tur un kāda – šeit.

Fotografējot nepieciešamas ne tikai prasmes, bet arī fantāzija. Piemēram, es skatos uz debesīm un ieraugu kādu mākonis, kas izskatās kā kāds tēls. Tas var būt jebkas – cilvēka seja, kāds dzīvnieks vai pasaku varonis. Debesis bez mākoņiem man šķiet garlaicīgas.

Kādi ir jūsu mīļākie gadalaiki?

Es nevaru izcelt vienu, katrā gadalaikā ir savs skaistums. Ziemā ir skaisti, balti koki, rudenī – dažādas košas krāsas, dzeltenas un sarkanas koku lapas.

Ar ko jūs fotografējat?

Diemžēl nopirkt profesionālu fotoaparātu šobrīd es nevaru atļauties. Fotografēju tikai ar telefonu. Tas ir diezgan izaicinoši. Bieži vien sanāk bildes, kas man nepatīk. Tās uzreiz dzēšu ārā. Ērti gan, ka uzreiz var apskatīties, kuras bildes ir izdevušās un kuras nav.

Vai fotogrāfijas arī kaut kur publicējat?

Pārsvārā krāju tās savā telefonā. Dažreiz publicēju sociālajos medijos – "Facebook" un "Instagram".

Bieži vien fotografēšana ir saistīta ar ceļošanu. Vai jūs dodaties ceļojumos?

Jā! Piemēram, pagājušogad ar meitu Katrīnu Ancāni bijām Itālijā, Romā. Es vēroju, kā viņa filmē un fotografē ar savu telefonu. Fotografēšanas stils mums ļoti atšķiras. Mēs sūtām viena otrai bildes – ir ļoti interesanti salīdzināt.

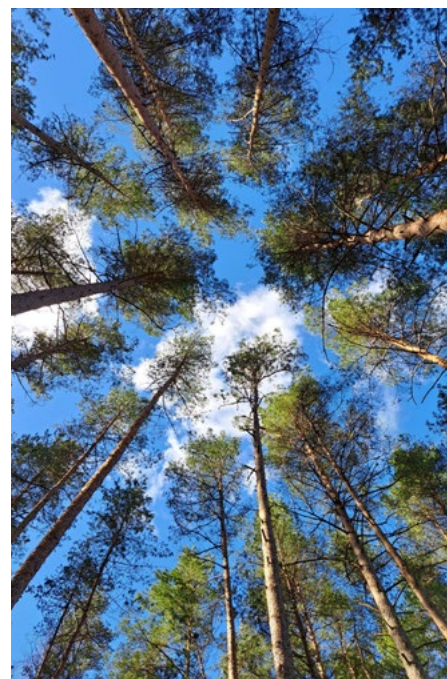
Ar ko atšķiras jūsu un meitas stils?

Meita filmē ar domu, ka vēlāk publicēs, piemēram, sociālo mediju platformā "TikTok". Kā viņa stāsta, aptuveni zina, kas viņai ir nepieciešams, lai samontētu interesantu video. Uzreiz iepriekš saplāno galvā kadrus un iedomājas, kā aptuveni tiem ir jāizskatās un kādā secībā tos salikt. Piemēram, iet un filmē savas kājas, tad uzņem kadru ar pilsētas skatu, tad ar lidmašīnu – kā tā paceļas. Savukārt es vairāk fotografēju. Man vairāk patīk iemūžināt dažādus interesantus, neparastus

dabas skatus, piemēram, stipras vētras laikā. Pat ja no aukstuma ir jau sarkanas rokas, pacietīgi bildēju, lai sanāktu skaista fotogrāfija. Piemēram, mēs ejam ar draugiem pastaigāties gar jūru aukstā gadalaikā – es bez cimdiem, ar sarkanām, pārslušām rokām fotografēju, ja ieraugu kādu skatu, kas mani uzrunā. Stiprā salā gan fotografēju mazāk, taču arī tas gadās. Ielieku rokas kabatās, sasildu un eju fotografēt.

Redzēju, ka jūs daudz fotografējat putnus. Kāpēc?

Jā, putni ir interesanti. Ziemā laukos pie loga vēroju, gaidu, kad atlido kāds skaists putns, piemēram, zīlīte. Tas ir grūti, jo es tos nedzirdu – man ir ļoti uzmanīgi jāvēro. •

SIVA KOLEDŽU ABSOLVĒJUŠI ČETRI SURDOTULKI

Šogad Sociālās integrācijas valsts aģentūras (SIVA) koledžā četri studenti veiksmīgi ieguva surdotulka kvalifikāciju, turklāt divi no viņiem – Elza un Ivo – nav bijuši saistīti ar nedzirdīgo kopienu. Par to, kāpēc izvēlējušies šo profesiju un kā gāja studijās, "Kopsoli" iztaujāja katru no jaunajiem surdotulkiem.

No kreisās: Ivo Gustavs Bargs, Gita Medne, Anita Baicova, Elza Tauriņa

STĀSTA ELZA TAURIŅA

Interese par zīmju valodu man radās jau sen – laikā, kad mācījos mūzikas skolā. Mana grupas biedrene komunicēja ar mammu zīmju valodā. Reizēm viņa atnāca apvaicāties, kā bērnam sokas, un es vēroju tādas situācijas, kur šķita, ka zīmēs viņa izsaka kaut ko dusmīgi, bet meitene pārņāca atpakaļ ļoti, ļoti priecīga. Man šķita apbrīnojami, ka tam, kurš zīmju valodu nepārzina, var šķist, ka sarunā bijušas kaut kādas dusmas. Beigās izrādījās, ka šīs zīmes nozīmēja labus vārdus.

Vēlāk es studēju Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) studiju programmā "Audiologopēdija". Tur kursa ietvaros bija mazs ieskats zīmju valodā. Toreiz es sapratu, ka vizuālā uztvere man ir dominējoša un ļoti ātri apgūstu jaunas zīmes. Absolvējot RSU, sāku domāt, kā varētu attīstīt šo interesi par zīmju valodu.

Zīmju valoda man noder ikdienā. Šobrīd strādāju Latvijas Bērnu Dzirdes centrā. Bieži vien vecāki ierodas bez surdotulka. Viņi ir ļoti priecīgi, ka pretī ir kāds, kas māc komunicēt zīmju valodā. Varu kopā ar viņiem, piemēram, aiziet pie daktera, lai palīdzētu sarunāties.

Liels paldies mana kvalifikācijas darba vadītājai Agnesei Romanovai. Mēs kopā domājām, kas būtu lietderīgi zīmju valodas izpētē un kas mani interesētu. Mana kvalifikācijas darba temats bija "Verbālo un neverbālo

elementu izmantošana surdotulka darbā". Tas ir par to, kāda saistība konkrētai zīmei ir ar, piemēram, acu skatienu, mīmiku, artikulāciju, ķermeņa pozu un citiem tādiem elementiem.

STĀSTA IVO GUSTAVS BARGS

Jau sen, redzot, kā kādi nedzirdīgie, piemēram, iet un savā starpā sarunājas, man likās ļoti interesanti, kā cilvēki saziņai var izmantot nevis balsi, bet rokas, ķermeņa valodu. Tāpēc es arī pats gribēju apgūt zīmju valodu. Studijās man gāja grūti, jo iepriekšējo zināšanu man nebija.

Es apsveru ideju, ka nākotnē varētu strādāt par surdotulku. Taču man noteikti vajadzētu vēl pamācīties. Man pietrūkst prakses, lai es justos pārliecināts par sevi tulkošanas laikā. Šobrīd domāju, ka varētu apmeklēt kādus zīmju valodas kursus, lai papildinātu savas prasmes.

Es ieteiktu SIVA koledžai arī pašai mēģināt vairāk piesaistīt tādas cilvēkus kā es – kuriem nav nekādas saistības ar nedzirdīgo kultūru. Zīmju valoda ir ļoti svarīga. Jo vairāk cilvēku bez iepriekšējās pieredzes to apgūtu, jo vieglāk arī pašiem nedzirdīgajiem būtu iekļauties sabiedrībā.

STĀSTA GITA MEDNE

Es nāku no nedzirdīgo ģimenes, mani vecvecāki ir nedzirdīgi. Viņi visu dzīvi bija aktīvistu kultūras namā "Rītausma". Tāpēc bērnībā es ļoti daudz

laika pavadīju nedzirdīgo cilvēku sabiedrībā. Vēlējos nepazaudēt šo valodu, attīstīt to – tādēļ es izvēlējos mācīties par surdotulku. Un, protams, vēlējos iepriecināt omi.

Šobrīd strādāju Rīgas Ēbelmuižas pamatskolā par skolotāju – mācu topošos pavāru palīgus, un zīmju valodas prasmes ļoti noder. Strādāju tur, tieši pateicoties SIVA koledžai, – pirmajā studiju gadā gāju tur praksē un man piedāvāja darba vietu.

Ar šo dokumentu iegūšanu viss nebeidzas – mums ir jāattīsta savas prasmes tālāk. Jo varam arī aizmirst zīmju valodu, ja mēs to nelietojam. Esmu ļoti pateicīga SIVA koledžas pasniedzējiem. Liels atbalsts bija no skolotājas Skaidrītes Baures – jā, viņa ir stingra, taču man ļoti patika, kā viņa pasniedz. Man patik prasīgi skolotāji, jo tad es uzreiz saņemos un cenšos izdarīt pēc iespējas labāk.

STĀSTA ANITA BAICOVA

Surdotulka profesiju izvēlējos, jo mana meita ir vājdzirdīga. Cerēju, ka meita varēs runāt balsī un ka zīmju valoda mums nebūs nepieciešama. Taču dzīve ievieš savas korekcijas. Kādreiz mums ar viņu bija pašu izdomātas zīmes. Arī mazmeita piedzima nedzirdīga. Un tas ir ļoti svarīgi – lai mēs kopā pareizi lietotu zīmju valodu.

Mācīties man bija grūti. Bija nepieciešamas datorzinības, kas manā vecumā bija diezgan sarežģīti. Mēs pārsvarā mācījāmies attālināti. Pārējais gan man nesagādāja grūtības. Vairāk mācījos bērnu labad. Kā pamatdarbu surdotulka profesiju šobrīd es neapsveru, taču kā papilddarbu – iespējams.

Mācījāmies katru darbdienas vakaru un vēl sestdienās. Apvienot studijas ar darbu man bija ļoti sarežģīti. Īpaši grūti bija prakses laikā. Brīvdienu man praktiski nebija. Taču viss izdevās! Es iemācījos un ieguvi sev ļoti daudz, turklāt iepazīnos ar izciliem cilvēkiem, tiku uz interesantiem pasākumiem. Iejutos nedzirdīgo cilvēku dzīvē.

Es iesaku mammām, kuras ir manā vecumā un kurām ir nedzirdīgi bērni, – mācieties zīmju valodu! Ir pieejami arī dažādi zīmju valodas kursi. Bērnam tas ir ļoti svarīgi. Mans bērns ar mani lepojas. Vienreiz biju kādā nedzirdīgo festivālā. Kāda meitene pie manis piegāja un teica: "Cik tas ir forši! Žēl, ka mani vecāki tā nedarīja."•

Gundegai Paņko

*Nevajag skaitīt gadus,
Kuri aulēkšiem skrien, –
Gadus, tāpat kā naudu,
Noturēt nespēj neviens.
Skaitīsim laimīgos mirkļus,
Kuru mūžā bijis tik daudz, –
Ar tiem mēs bagāti esam
Un novecot nebūs ļauts!*

Sirsnīgi sveicieni 70. dzimšanas dienā.
Lai Tavā dzīves ceļā staro prieks un pa priekšu soļo laime!

LNS valde

SVEICAM SEPTEMBRA JUBILĀRUS!

Kāpēc Latvijā Dzejas dienas notiek tieši septembrī? Jo pirmā Dzejas diena tika rīkota 1965. gada 11. septembrī Komunāru parkā (pašreizējā Esplanādē), atzīmējot izcilā latviešu dzejnieka, dramaturga, tulkotāja un teātra darbinieka Raiņa (Jāņa Pliekšāna) 100. dzimšanas dienu. Šīs Raiņa dzejas rindas ikvienam noderētu par vadmotīvu dzīvē:

*Pats cīnies, palīdz, domā, spried un sver,
Pats esi kungs, pats laimei durvis ver.*

RĪGAS BIEDRĪBĀ

2.09. VJAČESLAVS KRŪKLIS
3.09. ILZE STŪRE
5.09. VIKTORIJA KRAZE
7.09. GINTS JĒKABSONS
9.09. IRA UTRECKA
12.09. DAILA VOROŅKO
14.09. SVETLANA JEGOROVA

20.09. VIKTORS JEFIMOVŠ
21.09. SVETLANA BONDARE
25.09. IGORS BUZOVS
30.09. IVANS ŠEVJAKOVŠ
KULDĪGAS BIEDRĪBĀ
22.09. RAIMONDA TABAKA
RĒZEKNES BIEDRĪBĀ
5.09. ILONA BOGDANOVA

VALMIERAS BIEDRĪBĀ

17.09. ILZE ŠŅORE
26.09. ALEKSEJS KRAULIS
VENTSPILS BIEDRĪBĀ
7.09. IVO PAIPALS
LIEPĀJAS BIEDRĪBĀ
8.09. ELMĀRS SESKS
10.09. GUNDEGA PAŅKO

Mūžībā devusies LNS Goda biedre Dzintra Ligita Herbste

17. augustā mūžības ceļā aizgāja Dzintra Ligita Herbste (Dāboliņa), dzimusi 1948. gadā 9. aprīlī. Šopavasār viņa atzīmēja savu 75 gadu jubileju. Dzintras darba gaitas LNS sākās Smiltenes biedrībā 1982. gadā, sākot strādāt par zīmju valodas tulci. Pēc tam viņa kļuva par kluba vadītāju, bet no 1993. līdz 2009. gadam bija arī LNS Smiltenes biedrības priekšsēdētāja. Dzintra darbojās LNS domē 21 gadu un ir piedalījies daudzos LNS kongresos (1988.–2005. gads). Biedri novērtēja Dzintras ieguldījumu un 2017. gadā piešķīra viņai Goda biedra statusu. Dzintra ar dzirdīgo vīru Artūru Laimoni kopā dzīvoja mīli un satīcīgi. Svētdienās apmeklēja luterāņu baznīcu, cilvēki tur bija pretimnākoši, tāpēc viņa varēja iztikt bez zīmju valodas tulka. Tāda bija viņas dzīve mūža nogalē. Latvijas Nedzirdīgo savienības valde izsaka dziļu līdzjūtību Dzintras Ligitas Herbstes tuviniekiem un draugiem.

Adrese: Elvīras iela 19 k-2, Rīga, LV-1083
E-pasts: kopsoli@lns.lv
Tāl.: 28475237

Redaktore: Laura Zeltiņa
Maketētājs: Kristaps Legzdīnš